

Miljø- og
Fødevareministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000- plejeplan

for lysåbne naturtyper og arter
på Naturstyrelsens arealer
2. planperiode 2016-2021
i Natura 2000-område nr. N93
Lindet Skov, Hønning Mose, Hønning
Plantage og Lovrup Skov

Titel:

Natura 2000-plejeplan for lysåbne naturtyper og arter på Naturstyrelsens arealer.

2. planperiode 2016-2021 i Natura 2000-område nr. N93 Lindet Skov, Hønning Mose, Hønning Plantage og Lovrup Skov

Udgiver:

Naturstyrelsen
Gjøddinggård
Førstballevej 2
7183 Randbøl
www.nst.dk

År:

2017

Foto:

Naturstyrelsen

Kort:

Naturstyrelsen, på baggrund af kortmaterialer i henhold til tilladelse G18/1997 (Kort og Matrikelstyrelsen)

ISBN nr.

978-87-7179-094-8

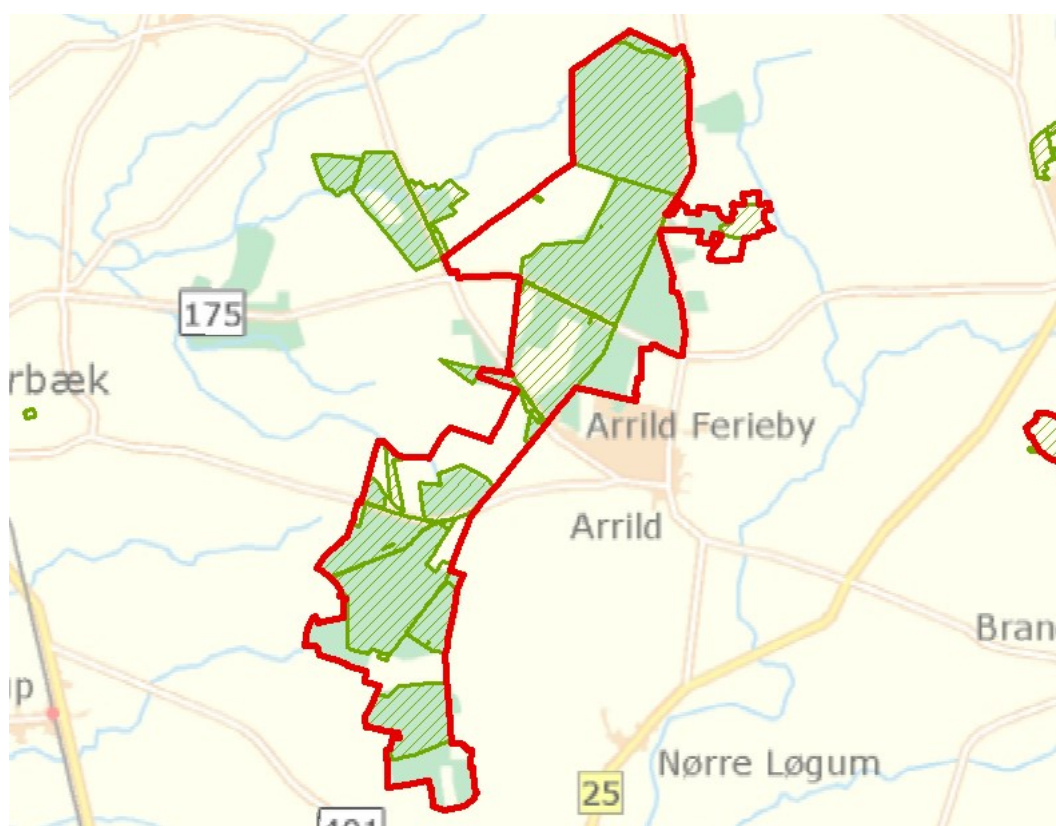
Må citeres med kildeangivelse.

1. Generelt

Der er 20. april 2016 offentliggjort Natura 2000-planer for 252 områder i Danmark.

Denne plejeplan følger op på Natura 2000-planen for område N93 Lindet Skov, Hønning Mose, Hønning Plantage og Lovrup Skov og vedrører Naturstyrelsens arealer på ca. 1.500 ha.

Figur 1: Oversigtskort over Natura 2000-områdets afgrænsning

- Natura2000 område
- Naturstyrelsens areal

I denne plejeplan er arealer og indsatser opdelt på henholdsvis lysåbne naturtyper og arter knyttet til de lysåbne naturtyper. Natura 2000 plejeplaner for de skovbevoksede naturtyper, samt mere detaljerede oplysninger om indsatsen i Natura 2000-områderne findes på Naturstyrelsens hjemmeside vedr. Natura 2000. Bemærk, at Naturstyrelsens samlede arealforvaltning i området er omfattet af flere planbestemmelser og retningslinjer end dem, der findes i denne plan. For supplerende læsning henvises til Naturstyrelsens driftsplaner for det pågældende område, som findes på Naturstyrelsens hjemmeside vedr. driftsplanlægning.

Naturstyrelsen har udarbejdet et resumé af plejeplanen, som indgår i en kommunal Natura 2000-handleplan. Dette resumé er vedlagt som bilag 1.

Plejeplanen gælder for perioden 2016 -2021 og skal således senest være gennemført med udgangen af år 2021. Plejeplanen vil fortsat være gældende efter 2021 og efterfølgende alene blive ajourført, når der foretages ændringer i udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, ændringer i Natura 2000- eller driftsplanlægningen eller ændringer i øvrige forhold, der måtte give anledning til at ajourføre plejeplanen.

Grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planen udgør grundlaget for plejeplanens prioriteringer og valg. I de tilfælde hvor der har været forudset en modstrid mellem hensynet til forskellige arter og/eller naturtyper på områdets udpegningsgrundlag, har Natura 2000-planen allerede foretaget denne prioritering.

Overvågning

Natura 2000-indsatsen bliver løbende overvåget i forhold til udpegningsgrundlag og naturværdier via NOVANA overvågningsprogram. Desuden afreporterer Danmark den nationale indsats vedrørende habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne til EU-kommissionen hvert 6. år. I 2016-18 foretager Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (SVANA) genkortlægning og tilstandsvurdering på alle arealer (lysåbne naturtyper og skovnaturtyper), og resultatet forventes at indgå i kommende basisanalyser for hvert enkelt Natura 2000-område i 2019.

Få adgang til MiljøGIS overvågningsdata fra basisanalysen her:

<http://miljoegis.mim.dk/cbkort?profile=natura200oplaner2h2014>

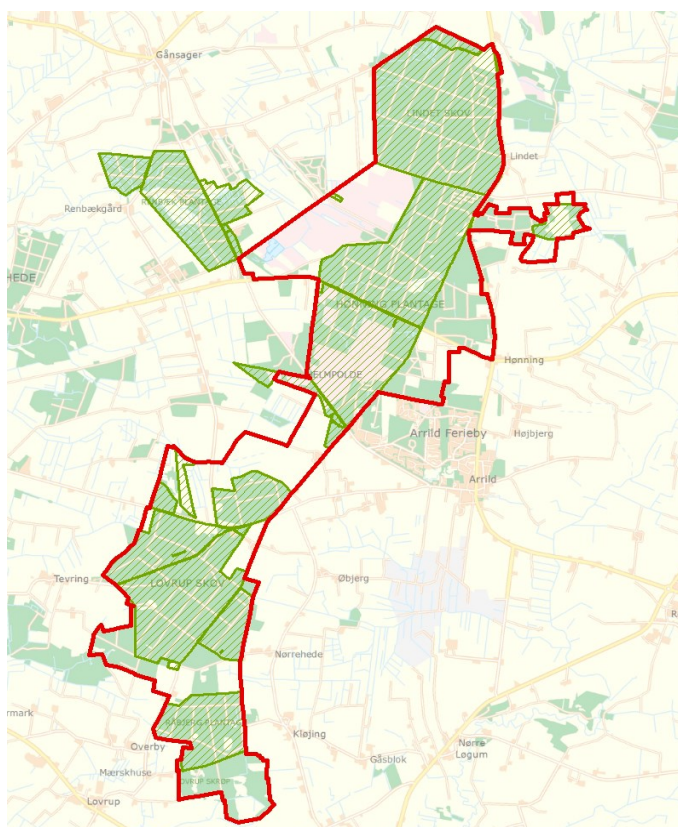
2. Områdebeskrivelse

Natura 2000-området består af habitatområde nr. H82 og fuglebeskyttelsesområde nr. F66.

Natura 2000-område er specielt udpeget på grundlag af en væsentlig tilstedeværelse af følgende naturtyper og/eller arters levesteder: Revling-indlandsklit (2320), våd hede (4010), tør hede (4030), nedbrudt højmoser (7120) samt en række fugle, bl.a. trane. Natura 2000-planens målsætninger og indsatsprogram er væsentlige elementer i beskyttelsen af disse og af en generel sikring og forbedring af området naturværdier.

For en uddybende beskrivelse af Natura 2000-området, herunder præsentation af udpegningsgrundlaget for området, henvises til [Natura 2000-planen](#). På SVANAs hjemmeside kan der også findes forklaring af begreber mv.

Figur 2: Kort over Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-området.

- Natura2000 område
- Naturstyrelsens areal

Inden for området forvalter Naturstyrelsen bl.a. Helm Polde i Hønning Plantage som er landskabsfredet med det formål at opretholde områdets karakter af indsande med betydelig indslag af enebær og dværgbuske. I den nordlige del af Lovrup Skov findes større arealer med stilkegeskove,

krat og overdrev på mager sur bund samt et meget artsrigt fattigkær syd for Sølbækken. Herudover findes en række mindre moser i Råbjerg Plantage. Den prioriterede skovnaturtype skovbevokset tørvemose findes på et mindre areal.

Maren Schmidts Skrøb i Lovrup Skov og Råbjerg i Lovrup Plantage er naturfredet med det formål at opretholde områdets karakter af egekrat.

Tabel a: Kortlagte lysåbne naturtyper i plejeplanen

Lysåbne naturtyper (ha)		
	naturtype	Total
7120	Nedbrudt højmose	11,0
4010	Våd hede	10,6
7140	Hængesæk	0,0
6410	Tidvis våd eng	6,1
2320	Revling-indlandsklit	55,0
2310	Visse-indlandsklit	13,7
Hovedtotal		96,4

Desuden er der i udpegningsgrundlaget nævnt følgende arter, der forekommer, eller har potentiale til at kunne indfinde sig, i Naturstyrelsens dele af Natura 2000-området:

- Rød Glente
- Hvepsevåge
- Stor Hornugle
- Trane
- Hedelærke
- Natravn
- Rødrygget Tornskade

3. Status for gennemførelse og erfaringer fra 1. plejeplanperiode

Plejeplanen for 1. planperiode omfattede udover den løbende plejeindsats jf. eksisterende driftsplan for Naturstyrelsens lysåbne naturtyper - et enkelt nyt plejetiltag omfattede, rydning af en uønsket skovbevoksning på 2,0 ha i Lindet Mose. Herudover blev der iværksat en indsats for at modvirke skadelig færdsel i nærheden af ynglelokalitet for Stor Hornugle

Naturstyrelsen har gennemført en evaluering i form af en statusopgørelse og overvejelser om hvilke erfaringer, der kan drages af første planperiode. Med baggrund i denne evaluering kan Naturstyrelsen konkludere, at de planlagte indsatser er gennemført i plejeperioden for Naturstyrelsens arealer og at disse indsatser har bidraget positivt til opfyldelse af Natura 2000-planens målsætninger.

Tabel b: Status for gennemførelse af plejeplanens mål for 1. planperiode 2009-2015.

Gennemførte indsatser (antal)	9	Gennemførte indsatser (areal)	87 ha	100 %
Ikke-gennemførte indsatser (antal)		Ikke-gennemførte indsatser (areal)	0	

Tabel c: Oversigt over ikke-planlagte indsatser der er gennemført, som gavner arter eller naturtyper i udpegningsgrundlaget.

Natur-type	Natur-typenavn	Plejemål	Plejetiltag	ha	Begrundelse for gennemførelse af ikke planlagt plejetiltag
7120	Nedbrudt højmose	Sikring af naturtype	Lukning af diffus vandaflledning	1,0	På baggrund af besigtigelse af Lindet Mose, sammen med DOF Sønderjylland, blev der observeret vandaflledning igennem en tilgroet tørvebalk. Vandaflledningen blev stoppet med spundsjern, for at sikre så høj en vandstand i tørvegraven som muligt af hensyn til ynglende trane

Generelle bemærkninger og konkrete erfaringer i forhold til 1. generations plejeplanlægning

Generelle bemærkninger

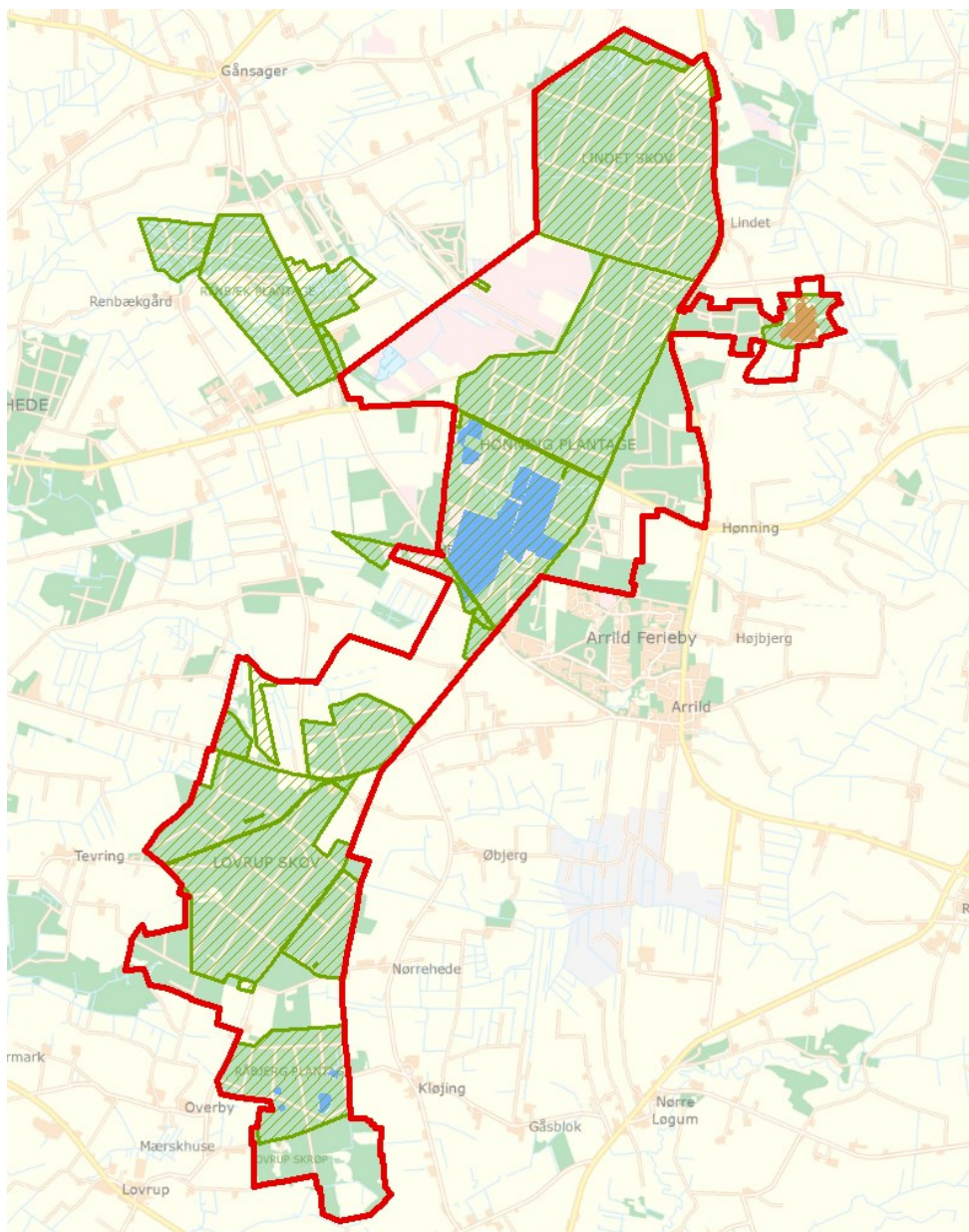
- Planen er blevet gennemført som planlagt uden de store udfordringer eller problemstillinger

Konkrete erfaringer

- Rydning af uønsket skovbevoksning i nedbrudt højmoser er forløbet tilfredsstillende. Der kan ikke konstateres nogen genvækst af contortafyr, som følge af høj grundvandsstand i området
- Spundsning gennem tørvebalk fungerer efter hensigten
- Færdselsregulering med henblik på beskyttelse af ynglepladser for Stor Hornugle besværliggøres af, at hornuglerne ret hyppigt vælger at skifte yngleplads til nye steder i skoven

4. Mål og plejetiltag

Figur 3: Oversigt over lysåbne naturtyper og planlagte indsatser i Natura 2000-området

- Natura2000 område
- Naturstyrelsens areal
- Lysåbne habitatnaturtyper med planlagt indsats
- Lysåbne habitatnaturtyper uden planlagt indsats

Plejeplanen er udarbejdet i overensstemmelse med Natura 2000-planens målsætninger og adresserer konkret følgende områdespecifikke retningslinjer fra Natura 2000-planens indsatsprogram:

- Der gennemføres en grundlæggende indsats på hedearaler med henblik på forbedring af naturtilstanden ved enten efterfølgende pleje eller periodevis rydning/skrælning/afbrænding.
- Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på tør hede med fokus på arealer med en forekomst på over 10 %.

Der vurderes ikke at være egnede ynglehabitater for tinksmed på Naturstyrelsens arealer.

I dette afsnit beskrives Naturstyrelsens *mål* for de ovenstående lysåbne i denne planperiode. Der kan være flere mål for et givent areal med en naturtype.

Desuden præsenteres de typer af *plejetiltag*, som Naturstyrelsen vil anvende på baggrund af Naturstyrelsens erfaringer og bedste viden om naturpleje, der blandt andet omtales i det vejledende indsatskatalog for N2000-plejeplanlægning for lysåbne naturtyper, Skov- og Naturstyrelsens Naturplejestrategi (1999), Naturstyrelsens plejebog om 'Græsning og høslæt i naturplejen', Naturstyrelsens plejebogsserie for henholdsvis overdrev, ferske enge, søer, strandenge, hede, mose, små vandhuller samt Naturstyrelsens Naturportal.

På et areal kan der forekomme mere end én slags plejetiltag.

Arealtallene i tabellerne udtrykker Naturstyrelsens vurdering af omfanget af de enkelte plejetiltag, der vil blive gennemført i plejeplanens periode. På Naturstyrelsens hjemmeside vedr. Natura 2000 findes links til kort med detaljerede oplysninger om mål og indsatser på lokalitetsniveau.

Plejemål og plejetiltag for lysåbne naturtyper

Der vil på de lysåbne naturtyper i dette Natura 2000-område blive foretaget *løbende* pleje, med henblik på opretholdelse af naturtypen i form af henholdsvis græsning på ca. 50 ha og rydning af opvækst på i alt ca. 3 ha jf. nedenstående tabeller.

Endvidere vil der blive foretaget pletvis afbrænding på sammenlagt ca. 40 ha med års mellemrum. Efter den vellykkede afdrift af i alt 2 ha. contortafyr i Lindet Mose – ”Kongemosen” – ifm gennemførelsen af den tidligere plejeplan vil der i denne planperiode ikke blive gennemført yderligere plejetiltag for naturtypen nedbrudt højmose på Naturstyrelsens arealer.

Der foretages ingen *enkelstående* indgreb i planperioden.

Tabel d: Plejemål for lysåbne naturtyper

Målsatte habitatnaturtyper (ha)				
		Naturtype	Målsætning	Total
Eksisterende habitatnatur	7120	Nedbrudt højmose	Sikring af naturtypen	0,9
			Naturlig dynamik	10,1
	4010	Våd hede	Sikring af naturtypen	10,6
	7140	Hængesæk	Sikring af naturtypen	0,0
	6410	Tidvis våd eng	Naturtypebevarende pleje	6,1
	2320	Revling-indlandsklit	Sikring af naturtypen	55,0
	2310	Visse-indlandsklit	Sikring af naturtypen	13,7

Tabel e: Planlagte løbende plejetiltag af hensyn til lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)					
		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	7120	Nedbrudt højmose	Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	10,1
			Rydning af opvækst	Nyt	0,9
	4010	Våd hede	Rydning af opvækst	Nyt	2,1
			Græsning	Eksisterende	6,0
				Nyt	2,6
	7140	Hængesæk	Rydning af opvækst	Nyt	0,0
	6410	Tidvis våd eng	Græsning	Eksisterende	6,1
	2320	Revling-indlandsklit	Græsning	Eksisterende	22,2
				Nyt	5,5
			Afbrænding	Nyt	27,3
	2310	Visse-indlandsklit	Græsning	Eksisterende	5,5
				Nyt	1,4
			Afbrænding	Nyt	6,8

Plejemål og plejetiltag for arter

Som hovedregel vil arterne på udpegningsgrundlaget have gavn af plejetiltagene for naturtyperne i de områder som arten er eller potentielt kan blive tilknyttet. Disse plejetiltag fremgår af tabel e.

Naturstyrelsen planlægger ikke nogen særskilt indsats for arter på udpegningsgrundlaget, udover de plejetiltag, der er oplyst under plejeplanerne for de lysåbne naturtyper.

En mere detaljeret beskrivelse af specifikke artsplejetiltag fremgår af Naturstyrelsens hjemmeside vedr. Natura 2000.

Forventningen til den samlede indsats

Den samlede indsats for naturtyper og arter på styrelsens arealer forventes at medføre, at:

- Naturtilstanden for naturtyper og levesteder for arter i tilstandsklasse I og II er stabil eller i fremgang, mens tilstanden for naturtyper og levesteder for arter i ugunstig tilstandsklasse III-V er i fremgang.
- Det samlede areal og tilstanden af levestederne for arter på udpegningsgrundlaget – herunder særligt rødrygget tornskade og hedelærke er stabil eller øges.

Bilag

Bilag 1: Resumé af plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område N92 Lindet Skov, Hønning Mose, Hønning Plantage og Lovrup Skov

Natura 2000-område er specielt udpeget på grundlag af en væsentlig tilstedeværelse af følgende naturtyper og/eller arters levesteder: Revling-indlandsklit (2320), våd hede (4010), tør hede (4030), nedbrudt højmosse (7120) samt en række fugle, bl.a. trane. Natura 2000-planens målsætninger og indsatsprogram er væsentlige elementer i beskyttelsen af disse og af en generel sikring og forbedring af området naturværdier.

For en uddybende beskrivelse af Natura 2000-området, herunder præsentation af udpegningsgrundlaget for området, henvises til [Natura 2000-planen](#). På SVANAs hjemmeside kan der også findes forklaring af begreber mv.

Tabel I: Kortlagte lysåbne naturtyper i plejeplanen

Lysåbne naturtyper (ha)		
	naturtype	Total
7120	Nedbrudt højmosse	11,0
4010	Våd hede	10,6
7140	Hængesæk	0,0
6410	Tidvis våd eng	6,1
2320	Revling-indlandsklit	55,0
2310	Visse-indlandsklit	13,7
Hovedtotal		96,4

Plejeplanen er udarbejdet i overensstemmelse med Natura 2000-planens målsætninger og adresserer konkret følgende områdespecifikke retningslinjer fra Natura 2000-planens indsatsprogram:

- Der gennemføres en grundlæggende indsats på hedearealer med henblik på forbedring af naturtilstanden ved enten efterfølgende pleje eller periodevis rydning/skrælning/afbrænding.
- Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på tør hede med fokus på arealer med en forekomst på over 10 %.

Indsats for de lysåbne naturtyper

I det følgende angives Naturstyrelsens planlagte plejemål og indsats for de lysåbne naturtyper på udpegningsgrundlaget.

Tabel II: Plejemål for lysåbne naturtyper

Målsatte habitatnaturtyper (ha)				
		Naturtype	Målsætning	Total
Eksisterende habitatnatur	7120	Nedbrudt højmose	Sikring af naturtypen	0,9
			Naturlig dynamik	10,1
	4010	Våd hede	Sikring af naturtypen	10,6
	7140	Hængesæk	Sikring af naturtypen	0,0
	6410	Tidvis våd eng	Naturtypebevarende pleje	6,1
	2320	Revling-indlandsklit	Sikring af naturtypen	55,0
	2310	Visse-indlandsklit	Sikring af naturtypen	13,7

Tabel III: Planlagte løbende plejetiltag for lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)					
		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	7120	Nedbrudt højmose	Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	10,1
			Rydning af opvækst	Nyt	0,9
	4010	Våd hede	Rydning af opvækst	Nyt	2,1
			Græsning	Eksisterende	6,0
				Nyt	2,6
	7140	Hængesæk	Rydning af opvækst	Nyt	0,0
	6410	Tidvis våd eng	Græsning	Eksisterende	6,1
	2320	Revling-indlandsklit	Græsning	Eksisterende	22,2
				Nyt	5,5
			Afbrænding	Nyt	27,3
	2310	Visse-indlandsklit	Græsning	Eksisterende	5,5
				Nyt	1,4
			Afbrænding	Nyt	6,8

Særlig indsats for arter

Naturstyrelsen planlægger ikke nogen særskilt indsats for arter.

Forventningen til den samlede indsats

Den samlede indsats for naturtyper og arter på styrelsens arealer forventes at medføre, at:

- Naturtilstanden for naturtyper og levesteder for arter i tilstandsklasse I og II er stabil eller i fremgang, mens tilstanden for naturtyper og levesteder for arter i ugunstig tilstandsklasse III-V er i fremgang.
- Det samlede areal og tilstanden af levestederne for arter på udpegningsgrundlaget – herunder særligt rødrygget tornskade og hedelærke er stabil eller øges.

**Miljø- og
Fødevareministeriet**
Naturstyrelsen

Gjøddinggård
Førstballevej 2
7183 Randbøl

www.nst.dk